

ZÁPIS Z PRACOVNÍ SKUPINY NA TÉMA:

PÉČE O SENIORY V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

Název projektu	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Beroun a spádového území 2019 – 2023
Číslo projektu	CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_063/0006548
Přítomni	Viz prezenční listina
Datum a čas	24. 9. 2018, 9:00 – 11:00 hodin
Místo konání	Klub důchodců Beroun - U Kasáren 813, Beroun - 1. patro
Facilitace PS	Martina Macurová a Petra Klvačová (CPKP střední Čechy)

ÚVOD

- Koordinátorka komunitního plánování Iva Ludvíková přivítala účastnice pracovní skupiny (dále PS). Předala slovo Martině Macurové z CPKP, která představila roli CPKP a vysvětlila výchozí situaci pro dnešní jednání. Navazujeme na PS, rozhovory s poskytovateli a starosty, ze kterých vzešla potřeba se detailněji zaměřit na téma „péče o seniory v domácím prostředí“. Následovalo stručné představení všech přítomných účastnic PS.
- Petra Klvačová v úvodu dále představila katalog „Pečovat a žít doma je normální“ včetně plakátu k tématice pečujících. Oba materiály vznikly v rámci projektu „Pečovat a žít doma je normální – podpora neformálních pečovatelů“, který realizovalo CPKP. Katalogy i plakáty byly na místě účastnicím k dispozici.
- Martina Macurová následně krátce zmínila Tabulku k příspěvku na péči, kterou zpracovalo CPKP. Tabulka byla rozeslána přihlášeným před konáním PS. Jako základní zdroj byla použita data z MPSV, kde byly uvedeny počty příjemců příspěvku na péči v ORP Beroun a v obci Beroun vždy za prosinec v letech 2014 - 2017. Ostatní data byla dopočítána a zpracována

na základě této prvotní statistiky. Ze statistik vyplývá, že zastoupení příjemců příspěvku na péči v obci Beroun činí kolem 30 – 40 % z celkového počtu příjemců v ORP Beroun.

- Následovala diskuze k níže uvedeným tématům.

VÝCHOZÍ STAV PRO JEDNÁNÍ PS - PROBLÉMOVÉ OKRUHY A HYPOTÉZY

Následující problémové okruhy a hypotézy vyplynuly z rozhovorů s poskytovateli sociálních služeb (dále SSL) v ORP Beroun a Hořovice a také z rozhovorů se zástupci obcí a úředníky odborů sociálních věcí a zdravotnictví v obou ORP.

1. INFORMOVANOST

- a) Klíčovými osobami pro neformální péči jsou praktičtí lékaři. V rámci kontaktů s nimi mohou seniorům a pečujícím zprostředkovávat informace, kam se obrátit pro pomoc (např. OSVZ, poskytovatelé SSL apod.), ale ne vždy se tak děje.
- b) Povědomí o problematice sociálních služeb mezi starosty a představiteli obcí je velmi rozdílné, někteří starostové mají jen malou představu, jaká je náplň jednotlivých služeb, jaké jsou zdroje jejich financování, proč by je měly obce podporovat apod.
- c) Samotní senioři a pečující mají málo informací – nevědí, na co mají nárok, na koho se mohou obracet pro pomoc atd.

Co by podle Vás mohlo pomoci tuto situaci zlepšit? Pomohlo by například, kdyby bylo k dispozici více informačních materiálů? V jiných územích se osvědčuje pozice tzv. koordinátora péče, který by měl problematiku neformální péče na starost. Byl by prostor pro to zřídit takovou pozici pro ORP Beroun?

2. VZTAH BEROUNA A OSTATNÍHO ÚZEMÍ ORP, DOSTUPNOST A KAPACITA SLUŽEB

- a) Existují rozdíly napříč územím ORP v tom, jak jsou sociální služby pro seniory a ty, kdo o ně neformálně pečují, dostupné. Obecně platí, že je lepší dostupnost SSL v Berouně a dalších větších obcích ORP než v menších obcích vzdálených od těchto center.
- b) Poskytovatelé SSL řeší problém s vyššími náklady na dojíždění za klienty do vzdálenějších obcí, ne vždy se daří, aby jim obce adekvátně na dojíždění za jejich občany finančně přispívaly.

- c) Ve vzdálenějších obcích by mohlo vzniknout zázemí pro poskytovatele sociálních služeb, kteří do těchto obcí dojíždějí, je k tomu ale potřeba spolupráce samotných obcí (např. poskytnutí potřebných prostor).
- d) Kapacita zařízení, která umožňují pečujícím zvládnout lépe péči o jejich blízké v domácím prostředí (odlehčovací služby, denní stacionáře apod.) je celkově nízká, a to nejen v malých obcích, ale i ve větších centrech, jako je Beroun.
- e) V území ORP Beroun chybí služba terénního hospice.

3. KLIENTI NA OKRAJI

Z rozhovorů vyplynulo:

- a) Existují kategorie potenciálních klientů SSL (seniorů a pečujících), kteří z nejrůznějších důvodů propadávají sítem sociálních služeb v ORP Beroun, přestože by pomoc potřebovali.
- b) Nejčastějšími důvody jsou finanční situace (nemohou si sociální služby dovolit platit, mají nízké příjmy, nemají rodinu, nebo je rodina nepodporuje, nemají příspěvek na péči apod.), nedostatek informací o sociálních službách, sociální vyloučení (o jejich problémech se neví ani v obci, kde trvale žijí, jsou nějakým způsobem stigmatizováni apod.) atd.

Je podle Vás možné těmto lidem nějak pomoci, lze změnit jejich situaci k lepšímu?

DISKUTOVANÁ TÉMATA A ZÁVĚRY

- Z diskuze vyplynulo, že téma **informovanosti o sociálních službách** je i dle účastníků relevantní k řešení. Ke klientům se často nedostane informace, jaké SSL mohou využít a za jakých podmínek mohou o člena rodiny pečovat doma. Proběhla diskuze o institucích a odbornících, kteří by informace o SSL měli informace předávat: sociální pracovníci, starostové, lékaři, zdravotní sestry, nemocnice, OSVZ atd.

Lékaři, zdravotní sestry, nemocnice

- **Lékaři** na dnešní setkání byli zváni, ale přes opakovanou komunikaci se nepodařilo jejich účast vyjednat. Někteří se nemohli dostavit, protože měli objednané pacienty. Spolupráce s některými lékaři je lepší, s jinými příliš nefunguje. Pracovnice z OSVZ sdílely zkušenost, že se na ně někteří praktičtí lékaři obracejí a posílají jim klienty. Toto se děje ale především v rámci Berouna, odhadem cca 1 x týdně. Z malých obcí lékaři klienty neposílají. Dále byl zmíněn jako významný přístup **zdravotních sester**, které také informace předávají a je třeba myslet i na ně v rámci tohoto tématu.

- Byla řešena situace propuštění klienta z nemocnice, kdy je důležitá role sociální pracovníce v rámci nemocnice. Je třeba situaci klienta zmapovat, zasíťovat, naplánovat, jaká bude třeba péče, kam půjde atd. Je zmíněna dobrá zkušenost v rámci nemocnice Hořovice.
- Zde se otevírá prostor, pro informování směrem k těmto odborníkům. Hledat nejvhodnější cestu k nim.

Informovanost v obcích, starostové

- Z rozhovorů se starosty vyplývá, že v některých obcích jsou více informovaní, v jiných méně. Pro některé starosty bývá prioritnější problematika viditelná např. – silnice, školka, technické zázemí... V rámci diskuze bylo zmíněno, že starostové mají velmi širokou agendu, kterou musí řešit a mimo jiné i proto je problematické navázání spolupráce či angažování se v rámci SSL. Jejich pozice není v tomto ohledu jednoduchá. Diskutována byla **povinnost obcí řešit sociální situaci svých občanů**. V tomto ohledu se otevírá prostor pro informování směrem do obcí.
- Malá obec může mít výhodu v tom, že se lidé více znají, starosta má povědomí, kde je pomoc potřeba. Někteří starostové volají na OSVZ do Berouna a ptají se, jak je možné v dané situaci postupovat. Pracovnice OSVZ pak formou sociálního poradenství již situaci dále řeší. Mezi účastnicemi došlo ke shodě, že by jako jedna z možností řešení této situace bylo předání informací do obcí. V současné době CPKP zvažuje nejvhodnější formu tohoto informování:
 - jednoduchý a srozumitelný „**návod pro řešení nepříznivé situace občanů**“ (kam zavolat, kam odkázat, co doporučit atd.)
 - **informační leták o tom, jak jsou SSL financovány** (zpracováno graficky např. formou koláče či jiného grafu, kde bude zaneseno také spolufinancování od obce a význam tohoto podílu). Cílem není, aby starostové znali detailně agendu SSL, ale aby dokázali odkázat, věděli, kam mohou zavolat a předat situaci k dalšímu řešení.
- Mezi účastnicemi došlo ke shodě, že je dobré pořádat **setkávání starostů** a tam prezentovat SSL. Zatím bylo k předávání informací využíváno setkání starostů pořádané městem Beroun; dále rozhovory se starosty v rámci apod. Je třeba hledat vhodné formy, aby taková setkání byla účinnější. Je možné využít situaci po volbách. Ke zvážení: vzít naše téma jako nosné, ne pouze jako „doplňek“ mezi jednáním např. o kanalizaci a nové výstavbě.
- Zazněla zkušenost z Hořovicka: realizovat menší/lokální setkání se starosty a díky tomu se zaměřit na místní specifika/témata k řešení.

- Jako další možnost bylo zmíněno **prezentování na veřejných zasedáních zastupitelstva** v obcích. Je otázka, na jaké jednání chodí veřejnost, občané. Účastnice PS byly vyzvány, pokud by věděly o konání obdobného jednání, ať informaci předají koordinátorce Ivě Ludvíkové.
- Jako další podnět bylo zmíněno podchytit **sociální komise** v rámci obcí a zmapovat jejich možnosti.
- Při debatě byly zmíněny také **výše příspěvků od obcí na SSL**. Je snaha o to, aby obce měly povědomí o tom, že by měly SSL spolufinancovat. Zároveň byla ale sdílena zkušenost, že pokud obec dává velmi nízké částky, pak je celá administrativní zátěž velmi náročná a ve výsledku příspěvek není efektivní. Je důležité starostům vysvětlit, kolik je relevantní na SSL přispívat a bavit se o konkrétních částkách v rámci jejich rozpočtu. Dále je třeba ujasňovat, že příspěvek na péči nepokryje celé náklady na SSL, jak je řešeno finančně dojíždění za klientem atd. Bylo by dobré ukázat, kolik stojí jeden klient; jak bude situace vypadat, pokud příspěvek od obce nebude – viz zmíněný graf výše.
- V rámci informovanosti směrem do obcí byl řešen také **přístup Středočeského kraje** (dále SK) a možnosti jeho zapojení. SK napsal dopis pro starosty, ale zatím není zcela jasné, zda je tato forma ideální. Ze strany CPKP a města Beroun proběhlo se SK na toto téma jednání.

Bariéry na straně pečujících a těch, o které má být pečováno

- V rámci diskuze byly sdíleny zkušenosti a názory: Lidé v malých obcích o SSL často nevědí, a pokud vědí, tak SSL občas nechtějí využít. **Stydí se za to, že by jim měl někdo pomoci.** Mezi starší generací je v tomto ohledu jakási „hradba“. Tuto zkušenost mají účastnice nejen z malých obcí, ale také z Berouna. Na malé obci se všichni znají, pokud k dotyčnému člověku přijde např. pečovatelka, tak se o tom ví. Toto může být jedna z bariér v rámci informovanosti a využívání SSL.
- Dále bylo zmíněno, že **bariérou může být i neochota řešit své problémy s někým cizím;** nechat vstoupit někoho cizího do svého prostředí, do rodiny. Zmíněny byly i postoje členů rodiny: „já jsem dcera, já bych se měla postarat“, „co by na to řekli sousedi“. Pro některé lidi je těžké si přiznat, že už dále nemohou - ať už žít bez pomoci nebo i dále pečovat. Ukazuje se tedy, že **bariéry mohou být na obou stranách** – jak na straně pečujících/rodinných příslušníků, tak na straně těch, o které má být pečováno. Osvětu je vhodné směřovat nejen k lidem, kterých se již péče týká, ale také směrem k těm, kteří v situaci zatím nejsou, ale časem se jich může také týkat.
- Proběhla debata o tom, že je třeba **informovat ve smyslu, že je v pořádku SSL využívat.**

- Bylo také zmíněno, že mezi seniory je i skupina těch, kteří nikam nedojdou a jsou de facto „skrytí“ a neví se o nich. I na tuto skupinu je třeba v rámci informovanosti myslet, ale s respektem pro volbu, zda chce či nechce SSL využívat.
- Dále bylo zmíněno, že situace na vesnici je jiná než ve městě (např. na vesnici dochází k přirozené aktivizaci, je potřeba postarat se o dům, zahradu, domácí zvířata).

Domácnost klienta = pracovní prostředí pečovatelky; nepřístupné lokality

- V rámci debaty bylo otevřeno téma: někteří senioři se domnívají, že pečovatelská služba je úklidová služba a následně pak jak vypadá prostředí, ve kterém klienti žijí. Kromě práv uživatelů SSL je třeba mít na paměti také práva a podmínky pracovníků v přímé péči s klienty.
- **Prostředí klientů se stává pracovním prostředím** pro pečovatelku, asistenta atd. Stává se, že prostředí klienta je nevyhovující např. v souvislosti s pomůckami pro klienty (např. chybí polohovací postel, senior leží na nízkém gauči a pečovatelka musí klienta zvedat). Je dobré v tomto případě šířit osvětu i směrem k rodině, aby věděli, že mohou pomůcky pořídit. V jiném případě je rodina ochotná prostředí změnit, ale nechce přímo senior používat např. jinou postel, než je zvyklý.
- Dále bylo diskutováno téma **špatného dopravního přístupu ke klientům**. Jsou lokality, kam se pečovatelská služba autem nedostane, pouze pěšky. Vzhledem k tomu, že se jedná o nebezpečný či nevhodný přístup, je třeba myslet také na bezpečnost pečovatelek. Jedná se např. o **chatové oblasti**, kam nevede cesta nebo je nepřístupná autem, někdy přístupná pouze mimo zimní období. Ne vždy se jedná o pouze o chaty v těchto lokalitách; jsou zde i domy. Někteří zde mají trvalé bydliště, někteří ne. Pokud se jedná o osoby s trvalým bydlištěm, pak by o situaci měl vědět starosta a měla by se řešit. Někteří senioři nemají jinou možnost, kde by žili; jiní zde dobrovolně žijí přesto, že by mohli žít také jinde. Účastnice PS se shodly, že je předpoklad, že takové situace budou narůstat.
- Byla otevřena otázka toho, do jaké míry zajistit SSL i přes výše popsany přístup ke klientovi a na druhé straně zvažována svobodná volba seniora zvolit si takový způsob života. Bylo diskutováno, kde je **hranice pro vlastní rozhodnutí**. Někteří senioři již nejsou schopni tuto situaci posoudit. Byla zmíněna možnost udělat případovou konferenci – mít jistotu, že se senior takto rozhodl a úměrně svým schopnostem rozumí dané situaci; rozklíčovat, zda jsou jiné možnosti, kam by mohl jít bydlet atd.
- Dle účastníků, senior ve výše popsané situaci v chatové oblasti nedostane ani příspěvek na péči, nebude se mu vyplácet.

- Byla vznesena otázka, jak situaci s nepřístupnými lokalitami řeší např. v horských či jiných nedostupných oblastech (např. Broumov, Plzeňský kraj...). Předpoklad je ten, že se používají terénní auta. Některé z poboček CPKP působí i v takovém území. CPKP se pokusí zjistit, zda jsou dostupné informace, jak je situace řešena v těchto územích.

Kapacita pro celé ORP Beroun

- **Je kapacita objíždět celé ORP Beroun se SSL?** Dle názoru účastníků je reálné pokrýt ORP z hlediska vzdálenosti. Není ale reálné zajistit SSL ve všech lokalitách z hlediska kvality přístupu ke klientovi ve smyslu dopravy – viz výše zmíněné chatové oblasti. Dále bylo znovu připomenuto, že je podstatné, aby obce přispívaly na SSL, pokud má poskytovatel do obce zajíždět. Pokud budou peníze, bude personální kapacita to zvládnout? Na tuto otázku nebylo možné sdělit jednoznačnou odpověď. Záleží mimo jiné také na počtu klientů, od toho by se pak odvíjela schopnost SSL zajistit.

Sdílený prostor v obcích – možnost dojít si na toaletu

- Byla otevřena otázka, zda by poskytovatelé uvítali v obcích nějaký sdílený prostor – jakési „zázemí“ např. pro pečovatelky. V současné době je v plánu v některých obcích výstavba komunitních center, kde by takový prostor mohl vzniknout. V rámci tohoto tématu účastnice PS zmiňovaly, že bývá často problém, kam si mohou zajít na toaletu. Některé domácnosti jsou v takovém stavu, že si pečovatelky zde na záchod nedojdou. Došlo ke shodě, že by bylo přínosné, kdyby např. **na úřadě v obcích byla možnost si zajít na toaletu**. Rozvinula se debata, že se skrze základní lidskou potřebu dostáváme k tomu, že je možné, že se díky tomu starosta nebo zástupci obce setkají s pečovatelkami, dostanou se do kontaktu, což by mohlo pomoci při řešení informovanosti směrem do obcí.

Další diskutovaná témata

- Některé z účastnic PS referovaly, že se rozhodly díky potřebě prostor, přestat provozovat **půjčovnu pomůcek**. Z diskuze vyplynulo, že je půjčovna v lokalitě dostatek. Byla zmiňována půjčovna např. v rámci Svazu tělesně postižených. Dle zkušeností účastnic PS je **nabídka dostačující**. V některých rodinách se jedná spíše o „mentální“ problém a ochotu pomůcky pořídit, než že by se jednalo o finanční problém.
- Proběhla krátká diskuze na téma **mobilní hospic**. Hořovický mobilní hospic nefunguje. Byl zmíněn projekt **domácího hospicu** v rámci Centra domácí péče v Berouně, který stále

funguje. Dle některých názorů platí, že pokud je domácí zdravotní péče dobře poskytována, může do určité míry domácí hospic nahradit. Dále byla sdílena novinka, že v nemocnici v Hořovicích se chystá paliativní ambulance.

- V rámci Farní Charity Beroun je plánován na říjen první kulatý stůl v rámci multidisciplinární spolupráce: psychiatr, neurolog, praktický lékař. Cílem je zlepšení spolupráce mezi jednotlivými odborníky, kteří vstupují do řešení situace klienta.
- Na závěr proběhlo krátce zhodnocení, kdy se účastnice vyjádřily, že forma menších tematických pracovních skupin je dle nich přínosná. V přípravě jsou další témata pro obdobná setkání (informovanost, problematika: rodina, děti, mládež a další).

ÚKOLY

KDO	CO	TERMÍN
CPKP	Zjistit, zda jsou dostupné informace v rámci jiných poboček CPKP, jak je řešena situace s přístupem ke klientovi v těžce dostupných lokalitách.	do konce října 2018 – splněno

- Po setkání PS CPKP zjistilo zkušenosti z jiných regionů: někde řeší druhem auta (terénní, čtyřkolka); jinde: člověk bydlí na chatě, v zimě zde nezvládá bydlet, podá žádost o bydlení v DPS, vždy proběhne šetření, ohrožení na zdraví a na životě.
- Informace k sociálnímu automobilu k případnému využití:

<http://www.kompakt-cr.cz/socialni-automobil/>.

Zapsala: Monika Ljubková (CPKP střední Čechy)

Schválila: Martina Macurová (CPKP střední Čechy)